

Nr 20

*Allmänna beredningsutskottets utlåtande i anledning av väckta motioner dels om åtgärder med anledning av den ekonomiska kris som för närvarande övergår ett flertal trafikföretag i skogs- och glesbygderna och dels om tillgodose-
ende och säkerställande av behovet av ändamålsenliga och väl förgrenade omnibusförbindelser på landsbygden.*

I motion II: 213 av herr *Ståhl* hemställes, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om uppdrag till 1953 års trafikutredning att skyndsammast möjligt utreda och framlägga förslag till åtgärder med anledning av den ekonomiska kris, som f. n. övergår ett flertal trafikföretag i skogs- och glesbygderna, och i motion II: 329 av herrar *Larsson* i *Julita* och *Ekström* att riksdagen ville besluta, att genom skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag i syfte att tillgodose och säkerställa behovet av ändamålsenliga och välförgrenade omnibusförbindelser på landsbygden. Motionerna har hänvisats till allmänna beredningsutskottet, som upptagit dem till samtidig behandling.

I motion II: 213 anföres bl. a., att bilar och mopeder vunnit ökad utbredning och att trafikfrekvensen på busslinjer i glesbygderna sjunkit så att flera linjer måst nedläggas. Härigenom försämras postförbindelserna och trafikförbindelserna för dem, som ej har egna motorfordon. Enskilda personer har försökt förbilliga driften genom anskaffande av Volkswagenbussar eller s. k. halvbussar, och dylika lösningar borde prövas i större utsträckning. Koncessionerna för trafik borde utformas på ett för glesbygdernas trafikföretag förmånligare sätt. Man kan även tänka sig statligt stöd för trafikens upprätthållande. Frågan är en viktig del av de allmänna trafikproblem, som hänskjutits till 1953 års trafikutredning. Det torde emellertid dröja åtskillig tid, innan denna utredning kan väntas bli slutförd, varför utredningen skyndsammast bör ta upp frågan om glesbygdernas trafikkras.

I motion II: 329 anlägges i många avseenden liknande synpunkter som i motionen II: 213. Trafikföretagen i glesbefolkade områden kämpar med stora svårigheter. Skattepålågorna anses av företagarna dryga. Samordningen av trafiken är nu ofta otillfredsställande. För allmänheten onödiga besvärligheter uppkommer understundom i sådana fall, då mer än ett vägtrafikföretag har tillstånd att utöva linjetrafik på samma vägsträcka. Vidare kunde vid tillståndsgivning exempelvis föreskrivas skyldighet att

utöver trafik på en lönande sträcka även trafikera en mindre lönande. Enär 1948 års busslinjeutredning icke synes ha behandlat dessa frågor, bör särskild utredning verkställas.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från biltrafiknämnden, 1953 års trafikutredning, Svenska landskommunernas förbund, Näringslivets trafikdelegation och Svenska omnibusägareförbundet.

Biltrafiknämnden överlämnar yttrande från *generalpoststyrelsen, järnvägsstyrelsen, elva länsstyrelser* och *RLF*. I *samtliga yttranden* vitsordas att flertalet bussföretag i glesbygderna har att bemästra stora svårigheter. Man framhåller vidare den stora betydelsen för dessa bygder i olika delar av landet och likaså ur allmän ekonomisk synpunkt av att kommunikationsmöjligheterna kan bibehållas och förbättras. Vissa ågärder i sådant syfte förordas, och i ett antal yttranden tillstyrkes utredning i en eller annan form.

Biltrafiknämnden hävdar för egen del att redan nu vissa möjligheter förefinnes att ingripa reglerande för ett ändamålsenligt ordnande av den yrkesmässiga trafiken. Motionerna berör emellertid även frågor, som icke synes kunna lösas inom ramen för gällande författningsbestämmelser. Dessa spörsmål torde få anses ligga inom det område, som 1953 års trafikutredning har att undersöka. Med hänsyn till sakens brådskande natur torde emellertid finnas påkallat att inom ramen av nu gällande författningsföreskrifter snarast genomföra en sådan omreglering av busstrafiken att förbindelserna inom glesbygderna i görligaste mån tryggas. Detta synes böra ske genom att åt länsstyrelserna uppdrages att verkställa en inventering av busslinjer för vilka trafikunderlaget är eller befaras bli så svagt, att trafiken icke kan upprätthållas i nuvarande omfattning, ävensom av trafikbehovet och möjligheterna att tillgodose detta. Härvid bör tagas i beaktande ej endast den trafik för vilken länsstyrelse är tillståndsmyndighet utan även sådan trafik, som faller under biltrafiknämndens behörighet, och trafik, som bedrivs av statens järnvägar eller postverket. Med utgångspunkt från resultatet av en dylik inventering bör länsstyrelserna därefter snarast vidtaga de åtgärder — exempelvis upprättande av samtrafikavtal, taxesamarbete, sammanförande av linjer eller ändring av linjesträckor — som kan tillgodose det av motionärerna avsedda syftet.

1953 års trafikutredning anför, att den utredning, som i motionerna föreslagits, redan igångsatts och kommer att redovisas av utredningen.

Landskommunernas förbund anser, att det är nödvändigt att fortlöpande följa utvecklingen men att med hänsyn till att busslinjeutredningens nyligen avlämnade betänkande ännu ej hunnit föranleda åtgärder förnyad utredning f. n. ej synes påkallad.

Näringslivets trafikdelegation anser åtgärder erforderliga och omnämner, att delegationen i samråd med omnibusägareförbundet tillsatt ett särskilt organ, bussrationaliseringsnämnden, vilket emellertid först nyligen påbörjat sin verksamhet. Glesbygdens trafikproblem synes svårligen kunna utbrytas ur det stora frågekomplex, som hänskjutits till 1953 års trafikutredning.

Omnibusägareförbundet understryker särskilt nödvändigheten av att skatterna på fordon och drivmedel sänks till rimligare nivå. Endast därigenom kan busstrafikens svårigheter snabbt mildras. Förbundet avstyrker motion II: 329 men tillstyrker utredning i anledning av motion II: 213.

Utskottet. I den allmänna debatten om flykten från landsbygden framhålles ofta och med rätta den stora betydelse goda kommunikationer har för motverkande av avflyttningen från glesbygderna. Vad i motionerna och yttrandena över desamma anförts ävensom av utskottet kända förhållanden i övrigt tyder på att busslinjetrafiken nu mångenstädes har att kämpa med stora svårigheter, vilka i vissa fall t.o.m. utgör ett hot mot dess existens. Vad ett nedläggande av busstrafiken betyder, i synnerhet för orter, som icke har tillgång till andra allmänna trafikmedel, torde icke här behöva närmare utvecklas. Det synes vidare kunna konstateras, att den busstrafikapparat som nu betjänar här ifrågavarande bygder i många fall icke under rådande förhållanden har möjlighet att bedriva en trafik, som fyller rimliga krav på god kommunikationsstandard. Det bekymmersamma läget påkallar enligt utskottets mening att stor uppmärksamhet ägnas de i motionerna upptagna frågorna.

Vad gäller de möjligheter som nu föreligger för trafikföretagarna själva att rationalisera driften synes det i motionen II: 213 framförda förslaget om prov i större utsträckning med mindre bussar av Volkswagentyp och s. k. halvbussar böra beaktas. Det må vidare erinras om tillkomsten av bussrationaliseringsnämnden, i vilken ingår företrädare för såväl trafikanterna som trafikutövarna och som har till uppgift att befrämja lösningen av samordningsproblemen. Dylika initiativ är självfallet av icke obetydligt värde och bör energiskt fullföljas, men såvitt utskottet kunnat bedöma torde glesbygdernas trafikfrågor icke kunna få en tillfredsställande lösning utan att åtgärder vidtages även från statsmakternas sida. Dylika åtgärder är också att förvänta. Kungl. Maj:t har nämligen uppdragit åt 1953 års trafikutredning att bl. a. verkställa en allmän översyn av 1940 års förordning om yrkesmässig automobiltrafik. Utredningen har meddelat, att den härvid funnit sig böra ägna särskild uppmärksamhet åt frågan om den framtida utformningen av busslinjetrafiken och betydelsen härvidlag av det vikande trafikunderlaget. Utredningen har även att överväga frågan

om beskattningen av bussarna. Prövning av här nämnda spørsmål pågår nu inom utredningen, som även kommer att taga ståndpunkt till frågan, huruvida särskilt förslag skall avgivas beträffande linjetrafiken med omnibus. Med hänsyn till det nödläge, vari glesbygdernas trafik på många håll befinner sig, synes det utskottet angeläget, att utredningen bedrivs skyndsamt, så att åtgärder till förbättrande av dessa förhållanden kan vidtagas utan onödig tidsutdräkt.

Då utskottet förutsätter att 1953 års trafikutredning kommer att taga del av motionerna och beakta de av motionärerna påtalade olägenheterna, har utskottet emellertid icke ansett sig böra förorda att riksdagen avlåter någon skrivelse i ärendet utan hemställer,

- 1) att motionen II: 213 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd; samt
- 2) att motionen II: 329 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 mars 1956

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON

Närvarande:

från första kammaren: fru Wallentheim*, herrar Nyström, Jansson, Erik, Persson, Johan, Holmqvist*, Wolgast, Lundström, Strandler, Manner-skantz, fru Hamrin-Thorell och fru Nilsson;

från andra kammaren: herr Svensson i Alingsås, fru Svedberg, herrar Dickson*, Bark, Hammar, Nestrup, Östrand*, Stiernstedt, fru Andréén*, herrar Ekström, Ericsson i Näs och fru Wallin.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.